

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД 64
№ 28/Кг. 18/98
Дата 26.06.1998

ГЛАВНА ПРОКУРАТУРА

НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Отдел „Гр.съдебен“
№ 5818/98
София 26 06. 1998 г.

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

На вниманието на в.н. Българска

29.06.98

СТАНОВИЩЕ

ОТ ГЛАВНИЯ ПРОКУРОР НА РБ
по конст.д.№ 18/98г. на Конституционния съд на РБ

С определение от 4.VI.98г. Конституционният съд на РБ допуска за разглеждане по същество искането на 48 народни представители от XXXVIII НС за установяване противоконституционност на разпоредбите на чл.7 ал.1, т.6, чл.13, ал.5, чл.27, ал.3, чл.36, ал.2, чл.55, ал.1, т.2 от Закона за защита на конкуренцията /ДВ бр.5 от 8.V.1998г.

По т.1 от искането:

Неоснователно се поддържа противоречие с чл.7 ал.1, т.6 от Закона за защита на конкуренцията /ЗЗК/, относно правомощието на Комисията за защита на конкуренцията /КЗК/ "да обявява недействителност на споразуменията забранени от закона".

Няма противоречие с принципа на правовата държава въздигнат в чл.4 от Конституцията, на принципа за разделение на властите, предвиден в чл.8 от Конституцията, както и на принципа за независимостта на съдебната власт съгласно чл.117 ал.2 от Конституцията.

По силата на атакувания текст, КЗК е оправомощена от ЗЗК да постановява решения за обявяване недействителността на споразумение, което ЗЗК забранява.

Чл.9 , ал.1 от ЗЗК, изброява изчерпателно в петте си точки, видът на забранените за сключване споразумения между предприятия, решения на свързали или обединили се предприятия, както и съгласувана практика на две или повече предприятия като такива, които имат за цел или резултат предварително ограничаване или нарушаване на конкуренцията на съответния пазар.

Алинея втора на текста прогласява недействителност на споразумения постигнати между субектите по алинея I-ва и отбелязва правомощие на заинтересованите страни да се позовават на произтичащата по този текст ex lege недействителност и в случаи когато тя не е обявена от комисията /с Решение по реда на чл.7, т.6 от ЗЗК/.

Следователно с тези разпоредби, законът въвежда основанията за недействителност на този вид споразумения, чиито предмет на договаряне между равнопоставените субекти - страни по споразумението са дефинирани в специалния закон, който наред с това повелява забрана за сключването им.

Установяването основанията на недействителността на този вид забранени споразумения /като сключени в нарушение на законовата забрана/ е правомощие на КЗК, която постановява решенията си за недействителността им, в рамките на производство, уредено в дял III-ти, глава 8 от ЗЗК.

Правилата за разглеждане на исканията, по които се произнася Комисията и за вземане на решения по тях са регламентирани в раздел III - Производство, глава 8-ма- Общи положения и глава 9-та - Производство по разследване на нарушения и издаване на разрешения от Закона. Те определят характера ѝ на особена юрисдикция с компетентност да постановява решения в състезателно производство при спор между страните породен от нарушени права по този специален закон.

Властта на тази особена юрисдикция да правораздава в рамките на така определената ѝ от ЗЗК компетентност не противоречи на чл.4, чл.8 и чл.117 ал.2 от Конституцията.

Тя се вписва в нормата на чл.19 ал.2 от Конституцията, която овластява законодателя да предотвратява злоупотребата с монополизма нелоялната конкуренция и да защитава потребителя.

ЗЗК на конкуренцията осъществява тази цел, която е подчинена на проведения в чл.19 ал.2 изречение първо от Конституцията принцип: законът да създаде и гарантира на всички граждани и физически лица еднаква правни условия за стопанска дейност.

КЗК е създадена със ЗЗК именно като независим, специализиран държавен орган /чл.3 от ЗЗК/, овластен с правораздавателно правомощие в обема и в рамките на регламентираната в същия закон компетентност, да установява нарушенията, изразяващи се в провеждане на нелоялна конкуренция, злоупотреба с монополизма и други действия накърняващи правата на потребителя, да постановява прекратяване на нарушенията и възстановяване първоначалното положение, както и да обявява недействителност на споразуменията, които водят до нарушенията.

Решенията, които Комисията постановява именно в качеството си на юрисдикциален /т.е. правораздавателен орган, подлежат на обжалване, пред Върховен административен съд /ВАС/ /чл.43 от ЗЗК/.

По този начин е съобразена конституционната норма на чл.120, ал.2, която гарантира правото на гражданите и юридическите лица на съдебен контрол относно засягащите ги актове на административния орган /в аспекта на действията на Комисията в качеството ѝ на орган на държавна /административна/ власт, която характеристика произтича от статута ѝ, дефиниран в чл.3 от ЗЗК.

Следователно предмет на решаване по искане по реда на т.6 на чл.7 от ЗЗК е обявяване недействителност на споразумения / договори /, уредена като институт в специалния закон, извън и различна от института на недействителността по чл.26 ЗЗД. Установяването ѝ е по реда на специалния по отношение на ЗЗД Закон за защита на конкуренцията, от орган с характеристиката на особена юрисдикция - т.е. в такова съотношение с органите на правораздавателната /съдебна власт по чл.117 от Конституцията - каквито са съдилищата/.

По т.2 и т.3 от искането:

Неоснователно е поддържаното в него противоречие на чл.13 ал.5 ЗЗК, респ. чл.27, ал.3 ЗЗК с принципите на правовата държава на разделението

на властите, на независимостта на съдебната власт и на принципа на съдебен контрол върху актовете на административните органи.

Правомощието на КЗК, уредено в чл.13, ал.5 ЗЗК с решение да може да разпореди незабавно преустановяване или промяна на споразумението, решението или съгласуваната практика, за които се иска освобождаване с разрешение по реда на чл.13, ал.1 от същия закона е в случай, когато при проучване се установят данни, че споразумението, решението или съгласуваната практика, сериозно уврежда или може да увреди интересите на търговските партньори или потребителите.

Вземането на това решение е във фаза предходна по време окончателното произнасяне с решение по искането за освобождаване споразумението, решението, съгласуваната практика от забраната по чл.9 ал.1 от ЗЗК.

Решението на Комисията, с което се отказва разрешаване освобождаване от забраната, подлежи на обжалване по реда на чл.43 от ЗЗК пред ВАС.

Правомощията на комисията да се произнася на този етап е аналогично на прилагане от съда на обезпечителна мярка, преди приключване на производството по контрол на административния акт, чрез спиране на изпълнението му за да бъдат защитени държавни и обществени интереси - в случая тези по ЗЗК от предотвратяване на увреждането на търговски партньори и потребители, които са от по-висш порядък от защитавания интереса на страните по споразумението.

Схващано като произнасяне за налагане на обезпечителна мярка, предвидената в закона необжалваемост на решението, с което тази мярка се постановява, е конституционносъобразна. Идентични са аргументите за обосноваване конституционносъобразността на разпоредбата на чл.27, ал.3 от ЗЗК като се отчита разликата в предмета на регулираните с решението на Комисията по този текст действия, а именно като такива за преустановяване или изменение действията на концентрацията определена по съдържание в чл.21, ал.1 от ЗЗК. В този контекст на правната логика изключването от съдебен контрол по реда на обжалване пред ВАС на двата вида решения по чл.13 ал.5 и

по чл.27 ал.2 и 3 от ЗЗК е оправдано с оглед преследваната от законодателя цел за бързина като средство да бъде защитен пазара от увреждане при нелоялна, непозволена от закона конкуренция, в различните ѝ проявни форми.

По т.4 от искането:

Текстът на чл.36, ал.3 ЗЗК, който с второто си изречение предписва задължителност за гражданския съд на решението на Комисията, с което се установява нарушението е конституционносъобразно.

Доводът по посока на приемане на текста в нарушение на правилата за гласуване на актовете на Народното събрание /чл.81 от Конституцията/ е изведен от противоположното тълкуване на употребеното от основния закон в ал.1 на цитираната разпоредба, понятие "кворум". Поддържаното становище за кворума, като представляващ общия брой на гласувалите, а не на присъствалите при гласуването, народни представители е в отклонение от разума и съдържанието на нормата /изтълкувани в конст.решение № 17 от 1992 г. по конст.дело № 22/92г. ДВ бр.98/92г./.

По същество, смисълът на разпоредбата, въвеждаща задължителност на решението на орган извън системата на съда, за гражданския съд разрешаващ предявения пред него иск за обезщетение, в резултат на увреждане от нарушение по ЗЗК, намира своята опора в разума, че: нарушението при този вид непозволено увреждане като правопораждащ факт на правото за имуществено изравняване, т.е. юридически факт, е със специфика, произтичаща от обстоятелството, че се определя по съдържание от специалния Закон за защита на конкуренцията. Установяването му е свързано в сила решение /като необжалваемо или след контрол чрез обжалване пред ВАС по реда на чл.43 от ЗЗК/ на Комисията като юрисдикционен орган по ред и производство, предвидени в специалния закон. Гражданският съд е този, който ще разгледа и вземе решението относно правопораждащото действие на установеното фактически по този начин от Комисията нарушение, представляващо от своя страна елемент от фактическия състав на непозволеното увреждане с последица задължаване за заплащане на обезщетение - целта на производство по упражнението пред гражданския съд иск. Предвид изложеното, няма нарушаване на конституционно скрепеното в чл.56 право на защита пред съд, респ. на чл.120 и чл.122 от Конституцията.

По т.5 от искането:

Противоконституционност на чл.55, ал.1, т.2 ЗЗК подкрепена с развитите в искането аргументи не се извежда от тълкуването на текста според разума вложен в него. Несъмнено е обаче, че разпоредбата е неясна по съдържание. Неяснотата навежда на празнота - какъв по вид е порочния съдебен акт, чието издаване е обусловено от установено като извършено по ЗЗК нарушение. Какъв е порокът и на каква степен на инстанционно произнасяне и контрол на съда е допуснато издаването на порочния акт.

Предоставянето на иск, подлежащ на упражняване по реда на ГПК за отмяна на неясния по произход и вид порочен съдебен акт само по себе си не съставлява нарушаване на конституционните норми на чл.4, чл.8,чл.117. Проблемът обаче е в това, че неяснотата относно вида на защита, която упражняването на този иск предполага, е до степен на невъзможност да се изведе точния смисъл на разпоредбата и целта, която законодателят е преследвал със създаването на тази правна норма.

ГЛАВЕН ПРОКУРОР:

/Ив. Татарчев/

